

سنجش کارکرد عناصر منظر شهر در جذب گردشگر (مطالعه موردی محلات شهر چالوس)

نوع مقاله: علمی پژوهشی

۱-ملیحه کیا دلیری، ۲-عباس ارغان (نویسنده مسئول)، ۳-سعید کامیابی

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۲۷

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۹/۰۱

صفحات: ۹۳-۷۹

چکیده:

توسعه صنعت گردشگری در مناطق مختلف در گرو فاکتورهایی است که این امر در فضای شهر گردشگری شهری را رقم می زند که تحت تاثیر منظر شهر و مجموعه عوامل سازنده آن می باشد. بر این اساس پژوهش حاضر با هدف سنجش منظر شهر چالوس در جذب گردشگر صورت گرفته است. این تحقیق از نوع کاربردی و از نظر ماهیت و روش کار توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری پژوهش تمامی شهروندان بالای ۲۰ سال محلات شهر چالوس هستند که روش نمونه گیری در این پژوهش به صورت اتفاقی از مردم شهر و گردشگران به تعداد ۴۸۴ نمونه (بر اساس فرمول کوکران) می باشد. جهت تعیین پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ (۰,۷۳۴) استفاده شد و در راستای تحلیل داده ها از ابزار پرسشنامه و تحلیل آن در SPSS و بهره گیری از آزمون هایی همچون میانگین، آزمون T تک نمونه ای و نیز تحلیل سلسله مراتبی AHP استفاده شده است. یافته های پژوهش نشان داده است که در ارزیابی شاخص توپوگرافی در جذب گردشگر در شهر چالوس این نتیجه حاصل می گردد که محله ۱۰ در بهترین وضعیت، هندسه ساختمان ها محله ۹ در بهترین و حوزه مرکزی در بدترین وضعیت، خیابان ها و شبکه گذرگاهی محله ۱۰ در بهترین وضعیت و محله ۸ در بدترین وضعیت، تابلوهای اطلاع رسانی حوزه ساحلی در بهترین و محله ۶ در بدترین وضعیت، نمای ساختمان ها محله ۴ در بهترین و حوزه مرکزی در بدترین وضعیت، مبلمان شهری حوزه مرکزی در بهترین و محله ۵ در بدترین وضعیت، فضای سبز محله ۱۰ در بهترین و محله ۱۲ در بدترین وضعیت، مصالح ساختمانی محله ۱۰ در بهترین و محله ۱۲ در بدترین وضعیت و نورپردازی در جذب و ماندگاری گردشگر در شهر چالوس، حاکی از آن است که حوزه مرکزی در بهترین وضعیت و محله ۱ در بدترین وضعیت قرار دارد.

واژگان کلیدی: فضای شهر، منظر شهر، جذب گردشگری، محلات شهری، شهر چالوس.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

kiadalirimalihe@gmail.com

۱-دانشجوی دکتری جغرافیا - برنامه ریزی شهری، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران

abbas.arghan@yahoo.com

۲-دانشیار گروه جغرافیا، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران

orc id | ۰۰۰۰-۰۰۰۲-۷۳۰۷-۹۴۲۱

۳-استاد مرکز تحقیقات گردشگری (دامنه جنوبی البرز مرکزی)، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران

saeidkamyabi@yahoo.com

مقدمه:

شهر، به عنوان یکی از دستاوردهای بشر از دیرباز مورد توجه تمدن‌ها بوده است، لیکن از ابتدای قرن نوزدهم توجه به مسائل شهری شکل جدیدتری به خود گرفت. زیرا رشد صنعت و تکنولوژی بر گسترده‌گی شهرها افزود و در این رهگذر رشد و توسعه‌ی کالبد شهرها نه تنها از عوامل طبیعی بلکه از عوامل انسانی نیز تأثیر پذیرفت. (قدمی و همکار، ۱۳۹۳) بخش مهمی از عوامل انسانی موثر در کالبد شهر تحت عنوان منظر شهری مورد توجه و ارزیابی قرار می‌گردد. منظر پدیده‌ای است که در اثر توجه به محیط با هدف مطلوب ساختن فضاهای بیرونی و محیط، برای انسان هوشمند و ذی‌روح به کار می‌آید (رحمانی و مطلبی، ۱۳۸۴) و نیز منظر موجودی است پویا که محصول تعامل انسان با محیط و عین با ذهن است. (ایلکا و همکار، ۱۳۹۱) از نگاه معمارانه و فنی می‌توان گفت: معماری منظر دانشی است که به فضای بیرونی و خارج از ساختمان‌های بسته و به چشم انداز آن به همراه ساختار محیطی آن چه از دیدگاه محیط زیست و طبیعت و چه از دیدگاه رابطه آن با زندگی انسان و چه از دیدگاه هنر و زیبایی‌شناسی می‌پردازد. (دانش‌فر و صدیق، ۱۳۹۲) اما وقتی وارد شهر و فضای شهر می‌شویم مفهوم منظر کاربرد خاص‌تری به خود می‌گیرد، منظر شهری عبارتند از ترکیبی از آمیزه‌های فیزیکی، هندسی و طبیعی فضاهای شهری است که بر اساس اصول و زیبایی‌شناسی و تناسب رنگ‌ها، با رعایت ضوابط کاربری فضا و با استفاده از ذوق و هنر معماری به وجود می‌آید. (رهنمایی، ۱۳۸۲) از سوی دیگر امروزه شهرها با ترسیم عملکردهای چندگانه برای خود از جمله نقش گردشگری، زمینه را برای حضور حداکثری در عرصه منطقه‌ای و جهانی فراهم نموده و سعی دارند تا از طرق مختلف زمینه‌ساز حضور گردشگر در بستر فضا گردند. به عبارت دیگر؛ برای دستیابی به رشد اقتصادی

و از بین رفتن اتکا به اقتصاد تک محصولی باید شاخصه‌های دیگری را مورد بررسی قرار داد تا از این راه بتوان به توسعه کشور دست یافت. (ستاری، ۱۳۹۴) از اینرو امروز مدیران شهری دریافته‌اند که گردشگری یکی از مهمترین این راه‌هاست در این میان شهرها با نقش دوگانه‌ای که دارند، بیشترین جایگاه را در تولید و جذب سفرهای گردشگران دارند. چرا که گردشگری پدیده‌ای نوین و معاصر به عنوان یکی از فرایندهای تولیدکننده فضا از مختصات بنیادین جوامع شهری است که در شهرهای پر ازدحام پرتراکم و آلوده با فعالیت‌های سخت و کسالت‌آور انسان شهری را قادر به تحمل و تداوم زندگی می‌کند محیط‌های شهری بدلیل تمرکز جمعیت فشارها و خستگی‌های ناشی از کار بعنوان مبدا مسافرت گردشگران و از طرف دیگر با امکانات رفاهی فرهنگی بهداشتی ارتباطات بازرگانی و داشتن جاذبه‌های تاریخی توریستی بعنوان مقصد توریست‌ها بشمار می‌آید. (ستاری، ۱۳۹۴) این امر با رونق گردشگری شهری تحت تأثیر فعالیت و فضای شهری شکل خواهد گرفت که منظر شهر و عناصر ساندۀ آن نقش موثری در این امر و حضور حداکثری گردشگران خواهند داشت. شهر چالوس در استان مازندران به عنوان یکی از مقاصد جذاب گردشگری به شمار می‌رود که بر اساس توانمندی‌های طبیعی همچون دریا و جنگل، سالانه پذیرای هزاران گردشگر داخلی و بین‌المللی است. اما بررسی نظر گردشگران نشان می‌دهد که علی‌رغم وجود پتانسیل‌های طبیعی در جذب گردشگر، منظر شهری چالوس چندان که باید، نتوانسته است نظر گردشگران را جلب نموده و فضا را برای شکل‌دهی توره‌های گردشگری در داخل فضای شهر مهیا ساخته تا مفهوم گردشگری شهری تحت تأثیر منظر و کالبد شهر تقویت‌کننده نقش طبیعی شهر باشد. این در حالی است که عملکرد دافعه شهر در سطح محلات مختلف زمینه را برای کاهش حجم و نیز زمان ماندگاری

امر از طریق مدل AHP و نرم افزار Expert-Choice- V11 و همچنین Arc GIS صورت می پذیرد.

مبانی نظری:

منظر شهری در آغاز امری عینی است که بواسطه کیفیت ظهور عوامل فیزیکی محیط موجودیت می یابد. لکن تدریجاً و بواسطه حضور در شرایط تاریخی و تکرار شدن در مقابل گروه انسانهای ادراک کننده آن، واجد نوعی وجود ذهنی گشته و به عنصر مشترک پیوند دهنده افراد جامعه بدل می گردد. منظر در این حالت موجودی عینی - ذهنی است که در هر دو عالم واقع و ذهن دارای موجودیتی است که قطع هیچ یک از آنها مقدور نیست. به تعبیر راپاپورت؛ « منظر شهری کلیتی است که حتی پس از ترک محیط نیز در خاطر انسان می ماند، حاصل تعامل میان انسان (ناظر) و محیط اوست؛ ارتباط متقابل شخص و مکان... منظر شهر مجموعه ای از گشتالت هاست. وقتی کلیتی ذهنی می شود که به آن معنایی استوار داده شود که از ظرفیت فرهنگی یا منطقه ای اقتباس شده است. منظر شهری در واقع کلیت به هم پیوسته ای از نمادها و نشانه هاست که به مفاهیم، ارزش ها، معانی و چیزهایی شبیه به آن واقعیت می بخشد. (منصوری، ۱۳۹۵) منظر شهری هنر یکپارچگی بخشیدن بصری و ساختاری به مجموعه ساختمان ها، خیابان ها و مکان هایی است که محیط شهری را می سازند". (کالن، ترجمه طبیبیان، ۱۳۹۰) منظر شهری پایدار، گاه به صورت انطباق فعال با محیط و از طریق کاربرد فناوری های پیشرفته، اتوماسیون و هوشمند سازی ساختمان و شهر تحقق می یابد. (Sasi, 2006) ارتباط دو متغیر اصلی یعنی گردشگری و منظر شهر خصوصاً در شهرهای گردشگر پذیر می تواند زمینه ساز پویایی هر چه بیشتر اجتماعی، اقتصادی و حتی کالبدی در سطح شهر شده و امید را برای گردشگران و جامعه میزبان زنده نگاه دارد. این امر همانا پویایی و دینامیک شهری است که

گردشگران فراهم نموده و در طولانی مدت گردشگران را به کاهش حضور ترغیب نموده و چالوس را به شهری صرفاً برای عبور و انتقال به شهرها و مناطق پیرامونی تبدیل نماید. بر این اساس لازم است تا به نقش هر یک از عناصر منظر شهر مورد مطالعه در جذب گردشگر پرداخته شود تا بدین وسیله زمینه برای اصلاح وضع موجود و تقویت نقش گردشگری شهری در این شهر مبادرت گردد. بر مبنای موضوع و روش به کار گرفته شده در پژوهش، تحقیق حاضر از نوع توسعه ای و روش آن توصیفی - تحلیل می باشد. جامعه آماری در این پژوهش کلیه منابع و داده های اسنادی و کتابخانه ای بوده و در بخش مطالعات میدانی نیز گردشگران، ساکنان محلات شهر چالوس و نیز کارشناسان می باشند. برای تعیین حجم نمونه، تشکیل کارگروه دلفی به همراه مطالعات اسنادی و کتابخانه ای و نیز مشاهدات و مستند سازی میدانی و استفاده از پرسشنامه از جمله روش های جمع آوری داده ها و اطلاعات خواهد بود. برای نمونه گیری، با توجه به ماهیت پژوهش تعداد نمونه ها در این پژوهش ضمن بررسی های میدانی نگارنده در سطح محلات شهر چالوس، بر اساس فرمول کوکران تعداد ۳۸۴ نفر می باشد. ضمن اینکه برای بررسی نظر گردشگران نیز به ارزیابی نظر ۱۰۰ نفر به صورت تصادفی (به دلیل مشخص نبودن تعداد گردشگران ورودی) پرداخته می شود. مجموعاً تعداد نمونه های آماری ۴۸۴ نفر خواهد بود. در بخش تحلیل نظر کارشناسان نیز به سنجش نظر ۳۵ نفر (تکنیک دلفی) از مدیران و کارشناسان عرصه شهر و گردشگری مبادرت خواهد شد. در راستای تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع آوری شده در مراحل تحقیق، تکنیک ها و روش های آماری SPSS و مدل های ارزیابی، روش های تجزیه و تحلیل در پژوهش می باشند. از سوی دیگر با بهره گیری از پرسشنامه تهیه شده که در اختیار کارشناسان قرار گرفته است به تحلیل سلسله مراتبی از سنجش عملکرد منظر شهر چالوس بر جذب گردشگر پرداخته خواهد شد که این

خلق می کند که منظر نام دارد. (منصوری، ۱۳۹۵: ۳۵).

۲- عناصر و اجزای منظر شهری:

منظر شهر همانند یک سیستم و موجودی زنده متشکل از اجزاء و عناصری است که در ارتباط و تعامل با یکدیگر، به طور کل، منظر شهر را شکل می دهند. مهمترین این اجزاء عبارتند از:

۱- توپوگرافی: اعم از توپوگرافی ساحلی، تپه ماهوری، هموار، پائیکوهی و کوهستانی (رهنمایی، ۱۳۸۲)؛ توپوگرافی یا بستر طبیعی که بستر ساخت و سازها و شهر می باشد اولین و مهمترین رکنی است که در ساخت و سازها باید مورد توجه قرار گیرد. امروزه منظرسازی پایدار و توسعه پایدار در اغلب کشورهای جهان به عنوان یک اصل پذیرفته شده است. بهره گیری از نظام طبیعت، چرخه زیست و بکارگیری آن در حیات بشر می تواند بهترین جایگزین در استفاده از انرژی های تجدید پذیر مانند خورشید، آب، باد و ... باشد. (دل، ترجمه آذرخش و دیگران، ۱۳۹۰).

۲- هندسه ساختمانها: مراد از آن شکل و طرز قرارگیری ساختمانها بر عرصه هایی است که بنا روی آن ساخته می شود. اینکه بنا دارای چه ارتفاع و یا وسعتی باشد چه تناسبی باید میان عرصه و اعیان وجود داشته باشد؟ و بنا باید در کدام قسمت عرصه قرار گیرد؟ از جمله عواملی است که می تواند در منظر شهر دخیل باشد.

۳- خیابانها و شبکه گذرگاهی ۴- تابلوهای اطلاع رسانی ۵- نمای بیرونی ساختمانها: نمای بیرونی ساختمانها به دلیل اینکه نقش تعیین کننده ای در ارائه منظر شهری دارند، مقوله خصوصی نیست، بلکه در محدوده شهری به عنوان حق عمومی تلقی می شود. از این رو ساماندهی و تعریف الگوی نمای ساختمانها صرفاً باید در اختیار مدیریت شهری قرار گیرد. اعمال سلیقه شخصی در طراحی نمای ساختمانها موجب می شود که عناصر سازگار و گاه غیر همسنگ با محیط، منظر شهری نازیبایی را به وجود آورند. ۶- مبلمان

صنعت گردشگری می تواند به سادگی آن را به شهر هدیه نموده و در مقابل تقویت عملکرد عناصر سازنده منظر، به این امر تداوم بخشد.

۱- دیدگاه های مختلف در ماهیت منظر شهری:

به طور خلاصه سه نظریه مورد «حالت وجودی» کیفیت منظر شهری مطرح می باشد:

- تلقی کیفیت منظر شهری به مثابه صفتی که ذاتی محیط کالبد شهر بوده و مستقل از انسان بعنوان ناظر و مدرک وجود دارد.

- تلقی کیفیت منظر شهری به مثابه مقوله ای کاملاً ذهنی و سلیقه ای که توسط ناظر ساخته می شود و هیچ گونه رابطی به ساختار و خصوصیت محیط کالبدی ندارد.

- تلقی کیفیت منظر شهری به مثابه «پدیدار» (فنونم) با رویدادی که در جریان داد و ستد میان خصوصیات کالبدی و محسوس محیط از یک سو و الگوها، نمادهای فرهنگی و تواناهیه های ذهنی فرد ناظر از سوی دیگر شکل می گیرد. در این تلقی پدیدار شناسانه، مفهوم منظر شهری، مفهومی قابل تفسیر و تاویل است.

در این نگاه انسان موجودی متفکر است که سعی می نماید با شرایطی که محیط فرا روی او قرار می دهد، آنرا معنی دار می سازد. انسانی که پا به فضای هستی می گذارد در آن تفکر نموده و با درک آن به آفرینش فضا یا قوام بخشیدن به فضای هستی می پردازد.

از نظر شولتز می توان دو مرحله برای روند ساختن بوسیله انسان ترسیم نمود. مرحله نخست «درک» او از فضای هستی است و مرحله دوم ساختن او بر اساس ادراک و درک از فضای هستی است.

به این ترتیب، منظر شهر برآیند مجموعه ادراکات محسوس و ذهنیت انسان از محیط شهری است. در ابتدا ادراکات محسوس نتیجه تاثیر کلیت عواملی که حواس انسان را متاثر می سازد، بدست می آیند. در مرحله بعد شناخت محسوس از محیط در ترکیبی مادی معنوی با ذهنیت و خاطرات افراد موجودی جدید

شهری ۷- فضای سبز ۸- مصالح ساختمانی: توجه به نوع مصالح ساختمانی که بیان می شود که باید ترجیحاً از مصالح بومی منطقه باشد (رهنمایی، ۱۳۸۲). تجربه سالهای اخیر نشان می دهد منظر و معماری منظر تحت تاثیر خدمات و تکنولوژی و صنعت و فناوری کمتر به ابعاد انسانی، روحی و احساسی توجه نموده، چنانکه مشاهده می شود جنگل ها و محیط طبیعی به جای اینکه در خدمت بشریت باشد و باغ ها و پارکها و تفریحگاههای متنوعی برای انسان ساخته شوند، کارخانجات، صنایع، برجها و مجتمعها و . . . افزایش یافته و ساخته شده اند (دانش فر و صدیق، ۱۳۹۲). اما این امر به همین جا ختم نمی شود به طوری که سلیقه گرایی و تقلیدگرایی در سایه پیشرفت تکنولوژی تا حدود زیادی به منظر بومی و پایداری شهری آسیب رسانده و اگر تا دهه های گذشته با مشاهده شهرها در اقلیم و محیطهای جغرافیایی مختلف، تا حدود زیادی چشم انداز و منظر خاص آنها در ذهن تداعی می شده است، امروزه در فرآیند شهرنشینی لجام گسیخته و بدون برنامه ریزی، مناظر شهری متنوع و نازیبا و به واقع ناپایدار را می توان مشاهده نمود.

۳- عملکرد منظر شهر در جذب گردشگر (اثرات تعاملی گردشگری و منظر شهر):

گردشگری، از فعالیت های مهم با پیامدهای اقتصادی، اجتماعی و محیطی در شهرهاست. سیاست توسعه گردشگری، رویکردی است که شهر با تاکید بر آن می تواند ضمن افزایش منافع آن، تاثیرات منفی را به حداقل کاهش دهد. (فنی و همکاران، ۱۳۹۳). ضمن اینکه، گردشگری شهری، سرآمد انواع گردشگری و پرمشتری ترین آنهاست؛ به طوری که با توجه به جایگاه ویژه شهر، در بسیاری از کشورهای موفق در زمینه گردشگری، شهر پایه و اساس توسعه گردشگری است و شهرها یکی از بیننده ترین مقاصد گردشگری جهان به شمار می آیند که هر ساله پذیرای میلیون ها نفر گردشگرند. گردشگری می تواند با ایجاد تغییر در

مولفه های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در شهر تاثیراتی داشته باشد. به عبارت دیگر کیفیت تاثیر فعالیت های گردشگری در شهر و استفاده از آن، پیامدهای مطلوب و نامطلوب اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی در شهر برجای می گذارد. (به دوست و پور احمد، ۱۳۹۴) در واقع، در کشورهای صنعتی توسعه صنعت گردشگری موجب تنوع درآمدها و کاهش ناهماهنگی در اقتصاد می گردد و در کشورهای در حال توسعه، فرصتی برای صادرات ایجاد می کند که نرخ رشد آن از اشکال سنتی صادرات بیشتر است. از سوی دیگر، امروزه فضاهای همگانی شهری علاوه بر این که مکانی برای حضور مردم و محل تعاملات اجتماعی شهروندان می باشد، به عنوان فضای گردشگری نیز مورد استفاده قرار می گیرد. در این بین، علاوه بر ارتقای آگاهی شهروندان در خصوص نقش صنعت گردشگری به ویژه گردشگری شهری در توسعه اقتصادی و اشتغال زایی، آگاهی متولیان و تصمیم گیران شهری نیز در این زمینه بسیار افزایش یافته است. (ملکیان و همکاران، ۱۳۹۵) امروزه شهرها همواره به عنوان یکی از مهم ترین مقاصد گردشگران می باشند. به تبع آن گردشگری شهری از مهم ترین گونه های گردشگری به شمار می رود از این روست که انتظام فضاهای گردشگری شهرها، ضرورت انکارناپذیر برنامه ریزی و مدیریت شهری است. برنامه ریزی گردشگری شهری نیازمند شناخت صحیح از فضاهای گردشگری پذیر در شهر می باشد. این فضاها از سه الگوی خطی، نقطه ای و سطحی تشکیل شده است که با فرآیند حرکتی گردشگران معنی دار می شوند. (مستوفی الممالکی و کمانداری، ۱۳۹۵) این سازوکار که منظر شهر را نیز شکل می دهند می توانند تاثیر مستقیمی را در رضایتمندی و جذب گردشگران شهری داشته باشد. همچنین، بین عدم رعایت اصول استانداردهای مبلمان شهری و به وجود آمدن ساختار ناموزون شهری و کاهش کیفیت محیط شهری همبستگی بالایی یافت شد. (امین تبار، ۱۴۰۲)

پیشینه تحقیق:

قاسمی (۱۳۹۰). نقش و اهمیت مبلمان شهری در ساماندهی و زیباسازی فضاهای گردشگری شهری، نتایج پژوهش مبین آن است که با وجود قوانین و ضوابط مبلمان شهری، متاسفانه این ضوابط و معیارها در ساماندهی و زیباسازی فضاهای گردشگری شهری کمتر مورد توجه و اجرای مسئولین شهرهای توریستی و تفریحی قرار گرفته است.

معرفی محدوده مورد مطالعه:

محدوده مورد مطالعه در این پژوهش شهر چالوس در استان مازندران می باشد که از شرق به نوشهر، از غرب به نمک آبرود (کلارآباد)، از شمال با فاصله ای کم که توسط اراضی کشاورزی اشغال شده به دریای مازندران و از جنوب شهر به رشته کوه البرز محدود گشته است. (نمسای، ۱۳۸۲) مساحت شهر چالوس طبق اطلاعات مرکز آمار ایران ۱۲/۲۳ کیلومتر مربع، جمعیت در سال ۱۳۹۵، ۶۵۱۹۶ نفر که از این تعداد ۳۲۴۱۶ نفر مرد و ۳۲۷۸۰ نفر زن بوده و تعداد خانوار این شهر ۲۲۱۶۶ می باشد و تراکم نسبی جمعیت (نفر در کیلومتر مربع) ۵۳۳۰ بوده است نقشه شماره (۱) موقعیت شهرستان چالوس در استان مازندران و کشور

ماخذ: فرمانداری شهرستان چالوس و تحلیل نگارندگان

در راستای موضوع حاضر پژوهش های متعددی صورت پذیرفته است که برخی از مهمترین آنها به شرح زیر است. (ملکیان و همکاران ۱۳۹۵)، در مقاله اهمیت فضاهای همگانی شهری در توسعه پایدار گردشگری شهری (مطالعه موردی: منطقه یک شهر همدان)، نتایج نشان داده است که با ارتقای فضاهای همگانی شهری و عناصر اصلی موجود در آن از جمله تجهیزات و مبلمان شهری، می توان در راستای نیل به توسعه پایدار گردشگری و ارتقای رضایتمندی و جذب گردشگر شهری گام برداشت. ارغان و همکاران (۱۳۹۴)، در مقاله ارزیابی عملکرد منظر و ساختار طبیعی شهر در مقاصد گردشگری مطالعه موردی شهر کلاردشت، یافته های حاصل از پژوهش طبق وزن بتا، متغیرهای نمای ساختمان ها، هندسه ساختمان ها، تابلوهای اطلاع رسانی، ساختار طبیعی، توپوگرافی، فضای سبز، خیابان ها و شبکه گذرگاهی، نورپردازی، مبلمان شهری و مصالح ساختمانی به ترتیب دارای بیشترین تأثیر در تغییرات متغیر ساختار طبیعی و منظر شهر در جذب گردشگر می باشند. حسینی و همکاران (۱۳۹۲)، در مقاله ای تحت عنوان نقش مدیریت شهری در توسعه پایدار گردشگری شهرهای ساحلی در سالها ۱۳۶۸-۱۳۸۸؛ مورد مطالعه: شهرنوشهر، به این نتیجه رسیده اند که بیانگر رابطه مثبت و معنادار بین ویژگی های مدیران شهری، تغییرات رشد تسهیلات گردشگری و توسعه پایدار گردشگری و نیز عدم وجود رابطه معنادار بین تغییر کاربری اراضی ساحلی با توسعه پایدار گردشگری است. در ضمن این رابطه مثبت و معنادار بین متغیرهای برنامه ریزیهای ساحلی، هماهنگی سازمانهای مرتبط با گردشگری، ایجاد فرصت های شغلی، توسعه خدمات خرده فروشی و توسعه زیرساختهای لازم، احداث کمپین ها، سازماندهی خانه های اجاره ای، اطلاع رسانی، انجام بازرسی های فصلی و نظارت مستمر با توسعه پایدار گردشگری شهری است (اسلامی راد و

جدول (۲) وضعیت محلات شهر چالوس به تفکیک شاخص های منظر شهر

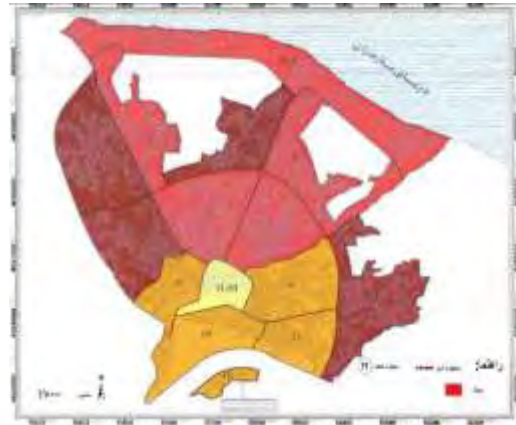
شاخص های ساختار طبیعی و چشم انداز شهر	ارزش آزمون = ۳	
	مقدار	سطح وضعیت
	آماره	معنا
	T	داری
ساختار طبیعی شهر	۴,۹۵۸	۰
توپوگرافی	۰,۲۳۷	۰,۶۴
هندسه ساختمان ها	۰,۳۹۱	۰,۵۵۱
خیابان ها و شبکه گذرگاهی	-۰,۳۱	۰,۶۱۱
تابلوه های اطلاع رسانی	-۲,۵۹	۰
نمای ساختمان ها	۰,۴۷۳	۰,۴۸۷
میلان شهری	-۰,۰۲	۰,۹۳۱
فضای سبز	-۵,۵۹	۰
مصالح ساختمانی	-۰,۴۲	۰,۵۱
نورپردازی	-۲,۲۶	۰,۰۰۵

ماخذ: تحلیل نگارنده

بر اساس جدول (۲)، در شهر چالوس، شاخص های تابلوه های اطلاع رسانی، فضای سبز، نورپردازی، دارای مقدار آماره t منفی است و در سطح معناداری کمتر از ۰,۰۵ قرار گرفته اند. در نتیجه وضعیت آن ها کم تر از حد متوسط است. همچنین شاخص های توپوگرافی، هندسه ساختمان ها، خیابان ها و شبکه گذرگاهی، نمای ساختمان ها، میلان شهری، مصالح ساختمانی، در سطح معناداری بیش تر از ۰,۰۵ قرار گرفته اند. در نتیجه وضعیت آن ها در حد متوسط است. پس از بررسی وضعیت موجود هر یک از شاخص های منظر شهر در محدوده مورد مطالعه به بررسی وضعیت

ماخذ: مهندسين مشاور مازند طرح، ۱۳۸۷

نقشه شماره (۲) موقعیت هر یک از محلات ۱۴ گانه شهر چالوس را نسبت به یکدیگر

ماخذ: طرح تفصیلی چالوس

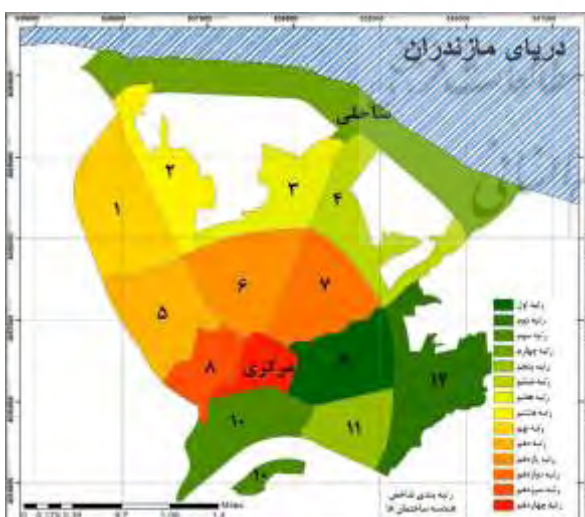
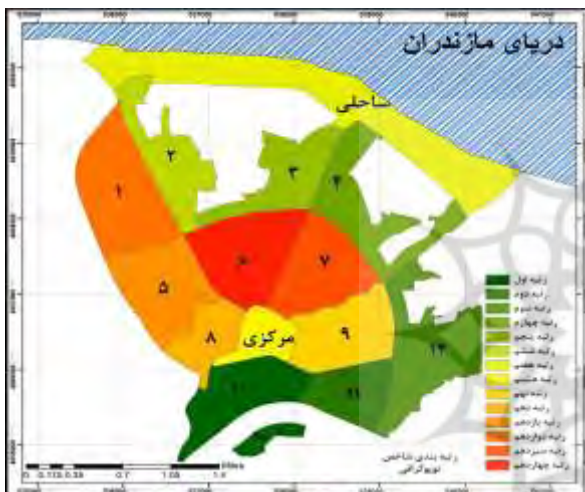
تحلیل سنجش کارکرد عناصر منظر شهر در جذب گردشگر (مطالعه مورد شهر چالوس)

در راستای تحلیل عملکرد عناصر منظر شهر در جذب گردشگر، بر مبنای چارچوب نظری تحقیق، به ارزیابی ۹ شاخص مشتمل بر توپوگرافی، هندسه ساختمان ها، خیابان ها و شبکه گذرگاهی، تابلوه های اطلاع رسانی، نمای ساختمان ها، میلان شهری، فضای سبز، مصالح ساختمانی، نورپردازی پرداخته شده است. در راستای سنجش وضع موجود هر یک از عناصر سازنده منظر شهر چالوس به بهره گیری از آزمون T تک نمونه ای مبادرت شده است که نتیجه آن در جدول شماره (۲) نشان داده شده است. در این راستا یک فرضیه صفر ارائه شده است و تحلیل صورت گرفته در راستای تایید یا رد آن صورت پذیرفته است.

فرض H0: در شهر چالوس، شاخص های ساختار طبیعی و چشم انداز شهر در حد متوسط است.

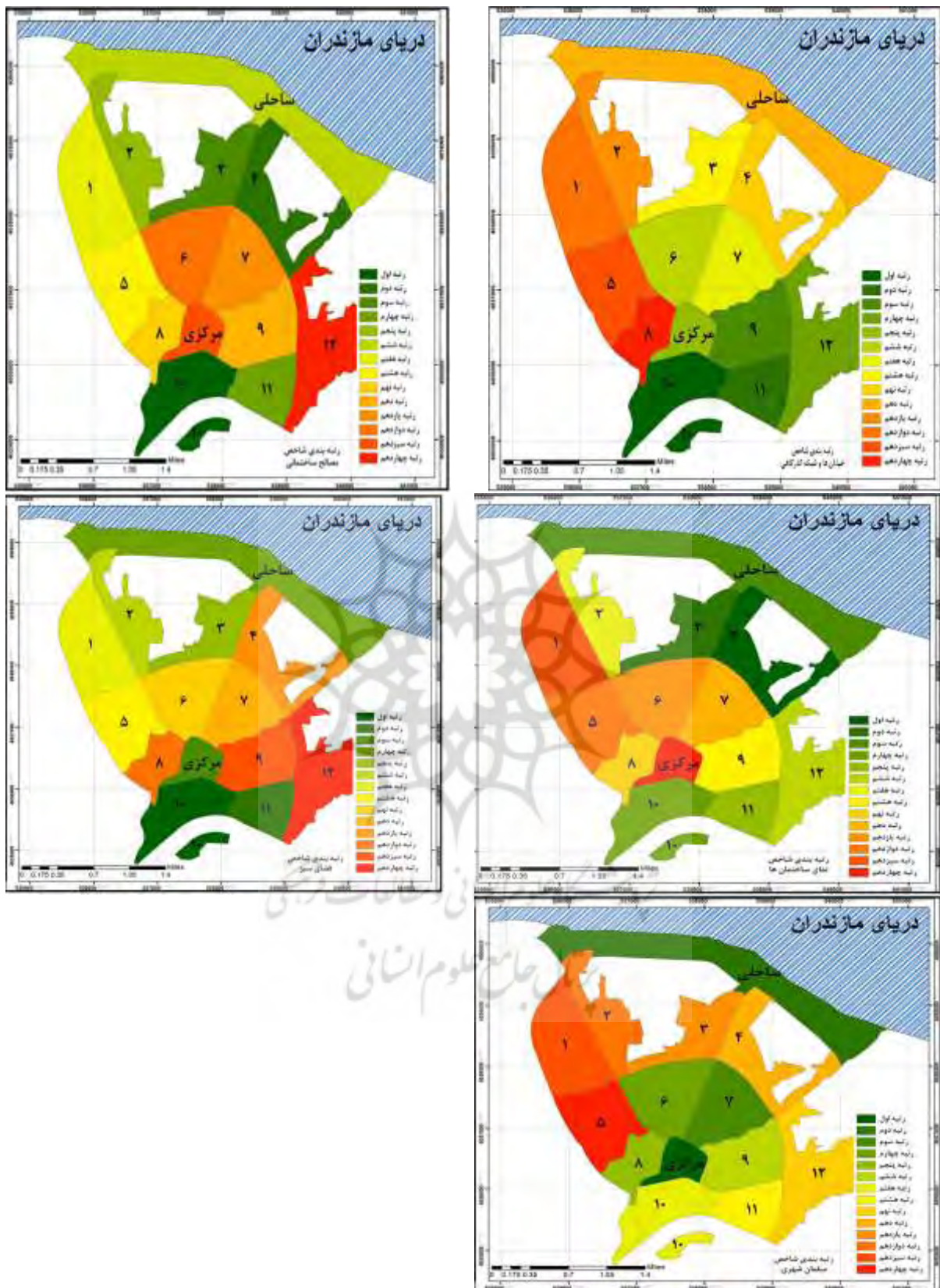
در بهترین وضعیت و محله ۱۲ در بدترین وضعیت قرار دارد. در ادامه نیز ارزیابی شاخص نورپردازی در جذب و ماندگاری گردشگر در شهر چالوس، حاکی از آن است که حوزه مرکزی در بهترین وضعیت و محله ۱ در بدترین وضعیت قرار دارد. نقشه های (۳) و (۴) رتبه بندی شاخص های منظر شهر بر جذب گردشگر در شهر چالوس به تفکیک محلات را نشان داده است.

نقشه (۳) رتبه بندی شاخص توپوگرافی، هندسه ساختمانی، تابلوهای اطلاع رسانی، خیابان و شبکه گذرگاهی، مبلمان شهری و نمای ساختمان در جذب گردشگر در شهر چالوس به تفکیک محلات

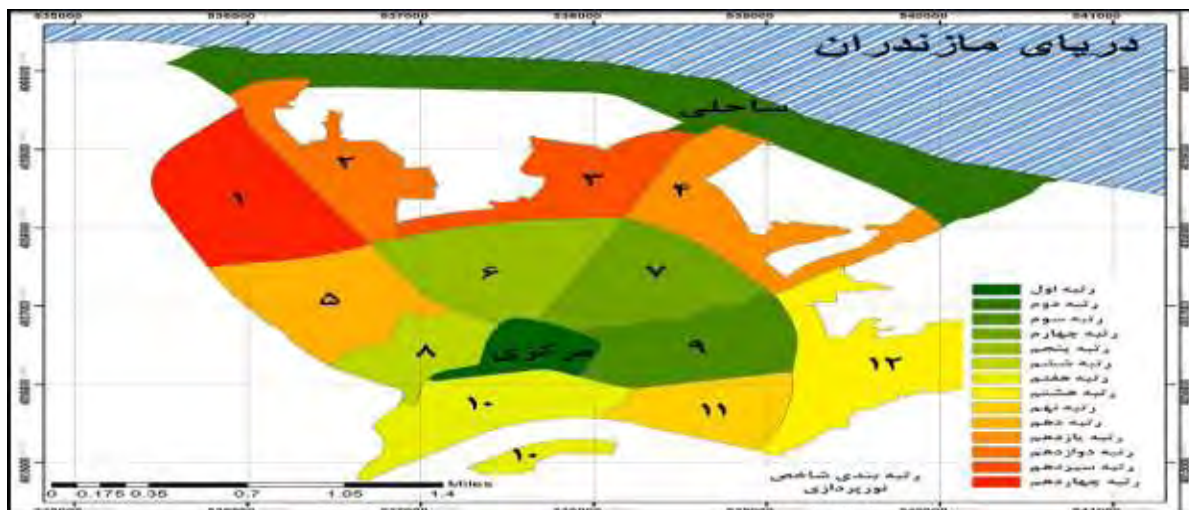

شاخص های منظر شهر در جذب و ماندگاری گردشگر در شهر چالوس به تفکیک محلات پرداخته شده است که در این بخش مولفه ها و شاخص های تعیین شده در جذب گردشگر در شهر چالوس به تفکیک محلات مورد بررسی قرار میگیرد. بدین منظور ابتدا میانگین هر کدام از شاخص ها در محلات توسط پرسشنامه مشخص شده و سپس محلات شهر چالوس در هر شاخص رتبه بندی شده اند. در ارزیابی شاخص توپوگرافی در جذب گردشگر در شهر چالوس این نتیجه حاصل می گردد که محله ۱۰ در بهترین وضعیت و محله ۶ در بدترین وضعیت قرار دارد. در ارزیابی شاخص هندسه ساختمان ها در جذب گردشگر در شهر چالوس، این نتیجه حاصل می شود که محله ۹ در بهترین وضعیت و حوزه مرکزی و محله ۱۰ در بدترین وضعیت قرار دارد. ضمن اینکه یافته های حاکی از ارزیابی شاخص خیابان ها و شبکه گذرگاهی در جذب و ماندگاری گردشگر در شهر چالوس نشان می دهد که محله ۱۰ در بهترین وضعیت و محله ۸ در بدترین وضعیت قرار دارد. در ارزیابی شاخص تابلوهای اطلاع رسانی در جذب و ماندگاری گردشگر در شهر چالوس، این نتیجه اخذ می گردد که حوزه ساحلی در بهترین وضعیت و محله ۶ در بدترین وضعیت قرار دارد. همچنین سنجش شاخص نمای ساختمان ها در جذب و ماندگاری گردشگر در شهر چالوس به این نتیجه دست یافته می شود که محله ۴ در بهترین وضعیت و حوزه مرکزی در بدترین وضعیت قرار دارد. یافته های حاصل از تحلیل شاخص مبلمان شهری در جذب و ماندگاری گردشگر در شهر چالوس نشان داده است که حوزه مرکزی در بهترین وضعیت و محله ۵ در بدترین وضعیت قرار دارد. همچنین ارزیابی شاخص فضای سبز در جذب و ماندگاری گردشگر در شهر چالوس به این نتیجه رسیده است که محله ۱۰ در بهترین وضعیت و محله ۱۲ در بدترین وضعیت قرار دارد. تحلیل و ارزیابی شاخص مصالح ساختمانی در جذب و ماندگاری گردشگر در شهر چالوس نشان می دهد که محله ۱۰

نقشه (۴) رتبه بندی شاخص نورپردازی در جذب و ماندگاری گردشگر در شهر چالوس به تفکیک محلات

ماخذ: تحلیل نگارندگان

بررسی وضعیت نهایی شاخص های منظر شهر در جذب و ماندگاری گردشگر در شهر چالوس به تفکیک محلات:

ارزیابی کلی از شاخص های منظرشهر در جذب و ماندگاری گردشگر در شهر چالوس با استفاده از تحلیل سلسله مراتبی (AHP)، حاکی از آن است که میزان ضریب نهایی هر یک از شاخص ها در هر محله با مقدار متفاوتی همراه بوده به گونه ای که برخی از محلات در تعدادی شاخص شرایط نسبتا مناسب و در عین حال در برخی دیگر نامناسب هستند. وضعیت نهایی شاخص های منظرشهر در جذب و ماندگاری گردشگر در شهر چالوس، بیانگر این امر است که محله ۱۰ با میانگین وزنی کل (۳,۷۰)، در بهترین شرایط و محله ۵ با میانگین وزنی کل (۲,۶۵) در ضعیف ترین شرایط وجود دارد. سایر محلات نیز به ترتیب اولویت عبارتند از محله ساحلی با میانگین وزنی (۳,۴۴)، محله ۱۲ با (۳,۲۸)، محله ۳ با (۳,۱۵)، محله ۴ با (۳,۱۴)، محله ۲ با (۲,۹۸)، محله ۹ با میانگین وزنی (۲,۹۷)، محله مرکزی با (۲,۹۰)، محله ۸ با (۲,۸۱)، محله ۷ با میانگین وزنی کل (۲,۷۲)، محله ۶ با (۲,۶۸) و محله ۱ با میانگین وزنی کل (۲,۶۶)، در رتبه های بعد قرار دارند.

به منظور بررسی وضعیت نهایی جذب گردشگر در شهر چالوس، ابتدا ضرایب شاخص های جذب گردشگر از که طریق مدل تحلیل سلسله مراتبی (AHP) توسط کارشناسان وزندهی شده اند (و به آن ضریب اهمیت گفته میشود) را در میانگین وزنی شاخص های جذب گردشگر به تفکیک محلات ضرب میشود. عدد به دست آمده در هر محله، میانگین وزنی کل میباشد. هر محله ای که میانگین وزنی کل بیشتر باشد در وضعیت مناسب تری قرار دارد. در نتیجه محلات از نظر وضعیت نهایی شاخص های چشم انداز و ساختار طبیعی شهر در جذب و ماندگاری گردشگر رتبه بندی میشوند. جدول (۳) وضعیت نهایی جذب گردشگر در شهر چالوس به تفکیک محلات را نشان میدهد. بر این اساس محله ۱۰ در بهترین وضعیت و محله ۵ در بدترین وضعیت شاخص های چشم انداز و ساختار طبیعی شهر در جذب و ماندگاری گردشگر در شهر چالوس قرار دارد.

امر می باشد. از اینرو تحقیق حاضر با هدف بررسی و

شاخص‌ها محللات	ضریب اهمیت	محل ۱	محل ۲	محل ۳	محل ۴	محل ۵	محل ۶	محل ۷	محل ۸	محل ۹	محل ۱۰	محل ۱۱	محل ۱۲	محل ۱۳	محل ۱۴	ساحلی
ساختار طبیعی	۰,۲۸۹	۳,۱۱	۳,۴۸	۳,۶۴	۳,۷۵	۳,۰۷	۲,۶۴	۲,۷۴	۳,۲۴	۲,۸۸	۴,۰۲	۳,۸۸	۳,۸۴	۴,۱۲	۳,۸۴	۴,۱۲
توپوگرافی	۰,۲۰۹	۲,۵۱	۳,۱۷	۳,۲۴	۳,۳۸	۲,۵۹	۲,۲۹	۲,۴	۲,۷۴	۲,۸۱	۳,۸۹	۳,۷۱	۳,۵۳	۳,۰۳	۳,۵۳	۳,۰۳
هندسسه ساختمان	۰,۰۱۸	۲,۷۵	۲,۸۴	۳,۱۱	۳,۳۱	۲,۶۴	۲,۵	۲,۳۹	۲,۲۸	۳,۸۸	۳,۶۴	۳,۴۴	۳,۸۱	۳,۶۱	۳,۸۱	۳,۶۱
خیابان‌ها و شبکه گذرگاهی	۰,۱۵۰	۲,۳۹	۲,۴۷	۲,۸۴	۲,۷۱	۲,۳	۳,۱۲	۲,۹۹	۲,۱۹	۳,۶۷	۳,۹۱	۳,۸۴	۳,۴۷	۲,۵۸	۳,۴۷	۲,۵۸
تابلوه‌های اطلاع رسانی	۰,۰۳۲	۲,۹۱	۲,۵۴	۲,۷۶	۲,۷۷	۲,۸۴	۲,۲۱	۲,۳۸	۳,۳۱	۳,۱۸	۳,۰۷	۳,۰۱	۲,۳	۳,۷۴	۲,۳	۳,۷۴
نمای ساختمان	۰,۰۴۱	۲,۳۴	۳,۱۸	۳,۶۶	۳,۷۷	۲,۵۷	۲,۶۴	۲,۸۱	۲,۸۶	۲,۸۸	۳,۳۴	۳,۳۱	۳,۳	۳,۵۱	۳,۳	۳,۵۱
مبلمان شهری	۰,۰۷۸	۲,۳۵	۲,۴۱	۲,۶	۲,۶۴	۲,۲۱	۳,۳۹	۳,۴۱	۳,۳۱	۳,۱۴	۳,۰۱	۲,۸۹	۲,۸۴	۳,۸۴	۲,۸۴	۳,۸۴
فضای سبز	۰,۱۰۴	۲,۶۱	۲,۷۵	۲,۹۱	۲,۱۸	۲,۴۴	۲,۴۱	۲,۳	۲,۱	۲,۰۷	۳,۴۱	۳,۲۴	۲,۰۴	۳,۰۳	۲,۰۴	۳,۰۳
مصالح ساختمانی	۰,۰۲۳	۳,۰۵	۳,۲۸	۳,۵۱	۳,۵۴	۲,۹۴	۲,۴۴	۲,۵۹	۲,۷۷	۲,۷۱	۳,۷۹	۳,۳۹	۲,۱۲	۳,۱۹	۲,۱۲	۳,۱۹
نورپردازی	۰,۰۵۶	۲,۰۴	۲,۲۱	۲,۱۱	۲,۳۹	۲,۵۱	۳,۰۷	۳,۱۷	۲,۹۶	۳,۳۴	۲,۸۴	۲,۷۴	۲,۷۵	۳,۸۱	۲,۷۵	۳,۸۱
میانگین وزنی کل		۲,۶۶	۲,۹۸	۳,۱۵	۳,۱۴	۲,۶۵	۲,۶۸	۲,۷۲	۲,۸۱	۲,۹۷	۳,۷۰	۳,۵۶	۳,۲۸	۳,۴۴	۳,۲۸	۳,۴۴
به ترتیب الویت		۱۳	۷	۵	۶	۱۴	۱۲	۱۱	۱۰	۸	۱	۲	۴	۳	۳	۳

سنجش عملکرد منظر شهر بر جذب گردشگر در شهر گردشگر پذیر چالوس صورت گرفته است. جامعه آماری پژوهش تمامی شهروندان بالای ۲۰ سال محللات شهر چالوس هستند که روش نمونه گیری در این پژوهش به صورت اتفاقی از مردم شهر و گردشگران به تعداد ۴۸۴ نمونه (بر اساس فرمول کوکران) می باشد. جهت تعیین پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ (۰,۷۳۴) استفاده شد. در راستای تحلیل عملکرد عناصر منظر شهر در جذب گردشگر، بر مبنای چارچوب نظری تحقیق، به ارزیابی ۹ شاخص مشتمل بر توپوگرافی، هندسه ساختمان‌ها، خیابان‌ها و شبکه گذرگاهی، تابلوهای اطلاع رسانی، نمای ساختمان‌ها، مبلمان شهری، فضای سبز، مصالح ساختمانی، نورپردازی پرداخته شده است. نتایج حاصل از این تحقیق حاکی از آن است که شاخص های تابلوهای اطلاع رسانی، فضای سبز، نورپردازی، دارای مقدار آماره t منفی است و در سطح معناداری کمتر از ۰,۰۵ قرار گرفته اند. در نتیجه وضعیت آن ها کم تر از حد متوسط است. همچنین شاخص های توپوگرافی، هندسه ساختمان‌ها، خیابان‌ها و شبکه گذرگاهی، نمای

نقشه و جدول شماره (۵) وضعیت نهایی جذب گردشگر در شهر چالوس به تفکیک محللات

ماخذ: تحلیل نگارندگان

نتیجه گیری و دستاوردهای پژوهشی :

توسعه گردشگری با توجه به توانمندی های طبیعی و انسانی صورت می پذیرد که فضای شهر می تواند به عنوان یکی از قابلیت های انسانی در ترکیب با ویژگی های طبیعی نقش بسزایی را در این میان ایفا کند. اهمیت نگهداری از مبلمان شهری در بسیاری از شهرهای کشور به عنوان یکی از موضوعات مهم برنامه ریزان و زیباسازان شهری مرد توجه است.(نعمتی، کرکه آبادی، زندمقدم ۱۴۰۲) منظر شهر که ترکیبی از ویژگی های طبیعی و انسانی است عامل موثر در این

در جذب و ماندگاری گردشگر در شهر چالوس به این نتیجه رسیده است که محله ۱۰ در بهترین وضعیت و محله ۱۲ در بدترین وضعیت قرار دارد. تحلیل و ارزیابی شاخص مصالح ساختمانی در جذب و ماندگاری گردشگر در شهر چالوس نشان می دهد که محله ۱۰ در بهترین وضعیت و محله ۱۲ در بدترین وضعیت قرار دارد. در ادامه نیز ارزیابی شاخص نورپردازی در جذب و ماندگاری گردشگر در شهر چالوس، حاکی از آن است که حوزه مرکزی در بهترین وضعیت و محله ۱ در بدترین وضعیت قرار دارد. ضمن اینکه ارزیابی کلی از شاخص های منظر شهر در جذب و ماندگاری گردشگر در شهر چالوس با استفاده از تحلیل سلسله مراتبی (AHP)، حاکی از آن است که میزان ضریب نهایی هر یک از شاخص ها در هر محله با مقدار متفاوتی همراه بوده به گونه ای که برخی از محلات در تعدادی شاخص شرایط نسبتا مناسب و در عین حال در برخی دیگر نامناسب هستند. وضعیت نهایی شاخص های منظر شهر در جذب و ماندگاری گردشگر در شهر چالوس، بیانگر این امر است که محله ۱۰ با میانگین وزنی کل (۳,۷۰)، در بهترین شرایط و محله ۵ با میانگین وزنی کل (۲,۶۵) در ضعیف ترین شرایط وجود دارد. سایر محلات نیز به ترتیب اولویت عبارتند از محله ساحلی با میانگین وزنی (۳,۴۴)، محله ۱۲ با (۳,۲۸)، محله ۳ با (۳,۱۵)، محله ۴ با (۳,۱۴)، محله ۲ با (۲,۹۸)، محله ۹ با میانگین وزنی (۲,۹۷)، محله مرکزی با (۲,۹۰)، محله ۸ با (۲,۸۱)، محله ۷ با میانگین وزنی کل (۲,۷۲)، محله ۶ با (۲,۶۸) و محله ۱ با میانگین وزنی کل (۲,۶۶)، در رتبه های بعد قرار دارند. بر این اساس می توان اذعان داشت که توجه به عناصر سازنده شهر در چالوس، علی رغم دارابودن مقادیر متفاوت، بر جذب گردشگر موثر هستند. این تاثیر به صورت دوگانه بوده و می توانند در کنار تاثیر مثبت و سازنده، اثرات و پیامد های منفی و مخرب را نیز دارا بوده و بر حضور و یا عدم حضور گردشگر در محله یا محلات خاص موثر باشند.

ساختمان ها، مبلمان شهری، مصالح ساختمانی، در سطح معناداری بیش تر از ۰,۰۵ قرار گرفته اند. در نتیجه وضعیت آن ها در حد متوسط است. پس از بررسی وضعیت موجود هر یک از شاخص های منظر شهر در محدوده مورد مطالعه به بررسی وضعیت شاخص های منظر شهر در جذب و ماندگاری گردشگر در شهر چالوس به تفکیک محلات پرداخته شده است که در این بخش مولفه ها و شاخص های تعیین شده در جذب گردشگر در شهر چالوس به تفکیک محلات مورد بررسی قرار میگیرد. بدین منظور ابتدا میانگین هر کدام از شاخص ها در محلات توسط پرسشنامه مشخص شده و سپس محلات شهر چالوس در هر شاخص رتبه بندی شده اند. در ارزیابی شاخص توپوگرافی در جذب گردشگر در شهر چالوس این نتیجه حاصل می گردد که محله ۱۰ در بهترین وضعیت و محله ۶ در بدترین وضعیت قرار دارد. در ارزیابی شاخص هندسه ساختمان ها در جذب گردشگر در شهر چالوس، این نتیجه حاصل می شود که محله ۹ در بهترین وضعیت و حوزه مرکزی در بدترین وضعیت قرار دارد. ضمن اینکه یافته های حاکی از ارزیابی شاخص خیابان ها و شبکه گذرگاهی در جذب و ماندگاری گردشگر در شهر چالوس نشان می دهد که محله ۱۰ در بهترین وضعیت و محله ۸ در بدترین وضعیت قرار دارد. در ارزیابی شاخص تابلوهای اطلاع رسانی در جذب و ماندگاری گردشگر در شهر چالوس، این نتیجه اخذ می گردد که حوزه ساحلی در بهترین وضعیت و محله ۶ در بدترین وضعیت قرار دارد. همچنین سنجش شاخص نمای ساختمان ها در جذب و ماندگاری گردشگر در شهر چالوس به این نتیجه دست یافته می شود که محله ۴ در بهترین وضعیت و حوزه مرکزی در بدترین وضعیت قرار دارد. یافته های حاصل از تحلیل شاخص مبلمان شهری در جذب و ماندگاری گردشگر در شهر چالوس نشان داده است که حوزه مرکزی در بهترین وضعیت و محله ۵ در بدترین وضعیت قرار دارد. همچنین ارزیابی شاخص فضای سبز

منابع:

- سجادیان، ناهید؛ سجادیان، مهیار(۱۳۹۰)، " قابلیت های اکوتوریسم روستایی در مازندران (پهنه بندی، مدیریت حفظ و توسعه)"، مدیریت شهری، شماره ۲۷.
- ستاری، محمد حسین، (۱۳۹۴)، گردشگری شهری، سومین همایش ملی گردشگری، جغرافیا و محیط زیست پایدار، همدان، دبیرخانه دائمی همایش، صص ۱۳۷-۱۲۲.
- فرمانداری شهرستان چالوس، ۱۳۹۷.
- فنی، زهره،علیزاده طولی، محمد، زحمت کش،زینب، ۱۳۹۳، تاثیرات گردشگری بر توسعه پایدار شهری از نظر ساکنان (مورد مطالعه: جزیره قشم)، فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری، دوره ۹، شماره ۲۸، زمستان، صص ۷۲-۳۹.
- کالن، گوردون، (۱۳۹۰) گزیده منظر شهری، ترجمه دکتر منوچهر مزینی، تهران، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ چهارم.
- کامیابی، سعید، و ساعی، سحر. (۱۳۹۲). تعیین گستره منطقه آسایش زیست اقلیمی با استفاده از شاخص اوانز و اولگی (مطالعه موردی: منطقه نمونه گردشگری پارک جنگلی عباس آباد شهرستان بهشهر مازندران). همایش ملی مدیریت گردشگری، طبیعت گردی و جغرافیا، - (۱)، ۰-۰.
- ملکیان، محمود، ایزدی، محمد سعید، سبحان اردکانی، سهیل، (۱۳۹۵) اهمیت فضاها همگانی شهری در توسعه پایدار گردشگری شهری (مطالعه موردی: منطقه یک شهر همدان)، فصلنامه علوم و تکنولوژی محیط زیست، دوره ۱۸، (ویژه نامه شماره ۳ طراحی و مدیریت شهری - شماره پیاپی ۴)، زمستان، صص ۲۵۵-۲۳۷.
- مستوفی الممالکی، رضا، کامانداری، محسن، (۱۳۹۵) بررسی و تحلیل فضای گردشگری شهری به منظور ارائه مسیرهای ویژه گردشگری مورد شناسی: شهر کرمان، فصلنامه جغرافیا و آمایش شهری - منطقه ای، دوره ۶، شماره ۱۸، بهار، صص ۱۵۲-۱۳۵.
- مرکز آمار ایران، ۱۳۳۵، ۱۳۴۵، ۱۳۵۵، ۱۳۶۵، ۱۳۷۵، ۱۳۸۵، ۱۳۹۰، ۱۳۹۵.
- مهندسین مشاور مازند طرح، (۱۳۸۷)
- محبوب جلالی، نرجس و محمد مسعود، (۱۳۹۴) شناخت و تبیین عناصر منظر شهری، دومین کنفرانس ملی معماری و منظر شهری پایدار، بصورت
- کرکه آبادی، زینب، نعمتی، ملیحه، زندهمقدم، محمدرضا، (۱۴۰۲) مدل سازی ساختاری تفسیری عناصر مؤثر بر تقویت و نگهداری از تجهیزات مبلمان شهری با هدف کاهش رفتارهای وندالیسم شهری در سمنان، مجله جغرافیا و توسعه فضای شهری، سال دهم، شماره ۳
- امین تبار، حسین، زمستان(۱۴۰۲) بررسی نقش و عملکرد مبلمان شهری و مدیریت در ارتقاء کیفیت محیط شهری و رضایتمندی شهروندان، مجله مطالعات مدیریت و کارآفرینی، شماره ۴۶
- ارغان، عباس، مجید سنایی، ملیحه کیادلیری و ایرج توفیقی، (۱۳۹۴) ارزیابی عملکرد منظر و ساختار طبیعی شهر در مقاصد گردشگری مطالعه موردی شهر کلاردشت، دومین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در عمران، معماری و شهرسازی، ترکیه، موسسه سرآمد همایش کارین، صص ۱۱۷-۱۳۹.
- اسلامی راد، قربان و یاسر قاسمی، (۱۳۹۰)، نقش و اهمیت مبلمان شهری در ساماندهی و زیباسازی فضاهای گردشگری شهری، همایش گردشگری و توسعه پایدار، همدان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان، صص ۳۱-۱۵.
- ایلکا، شاهین و ایلکا، شهاب، ۱۳۹۱، تجسم اندیشه آیینی در معماری و منظر پردازی ایران، تهران، انتشارات طحان، چاپ اول.
- بهدوست، فرانک، پور احمد، احمد ۱۳۹۴، بررسی تاثیرات گردشگری شهری در توسعه شهر کرمانشاه، فصلنامه جغرافیایی فضای گردشگری، دوره ۴، شماره ۱۴، صص ۱۱۵-۱۳۳.
- بحرینی، حسین (۱۳۸۲)، تدوین اصول و ضوابط طراحی محیطی ورودی شهر، مجله محیط شناسی، ویژه نامه طراحی محیط، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- دانش فر، احسان و صدیق، مرتضی، (۱۳۹۲)، معماری منظر (انسان و طبیعت)، تهران، انتشارات سروش دانش، چاپ اول.
- دل، اون ای، (۱۳۹۰) منظر سازی پایدار برای همه، ترجمه طلا آذرخش و محمد غلامی و فریبا شریفی، تهران، انتشارات عزت اله غلامی، چاپ اول.
- راهنما، محمد تقی، (۱۳۸۳): مجموعه مباحث و روشهای شهر سازی، ورزشات مسکسن شهر سازی.
- رحمانی، جمشید و مطلبی، مهدی، (۱۳۸۴) واژه نامه منظر، تهران، انتشارات آفتاب گرافیک.

- ۱- Ferreira, Joao and Estevaeo (2009), Cristina Regional Competitiveness of Tourism Cluster: A Conceptual Model Proposal, available Online at <http://mpira.ub.uni-muenchen.de/14853>
- ۲- Sassi,paol,(2006), strategies for sustainable architecture, Taylor & Francis
- ۳- Kamyabi, S., & Rajae Rizi, M. A. (2018) Ecotourism Development Strategies in Chahardangeh District of Sari County. *Journal of Research and Rural Planning*, 6(4), 107-126.
- الکترونیکی، موسسه بین المللی معماری، شهرسازی
مهرآز شهر، صص ۲۰۴-۱۹۲.
- منصوری، سید امیر ، (۱۳۹۵) ، جزوه دری منظر
شهری ، گروه معماری منظر ، پردیس هنر های زیبا،
دانشگاه تهران.
- مولایی، فهیمه، کر که ابادی، زینب & کامیابی،
سعید. (۱۳۹۹). نیاز سنجی ایجاد دهکده گرد شگری
هوشمند در شهر بندر انزلی .نشریه گردشگری
شهری ۶۰-۴۹ ، (۴) ،
- نمساوی، ام البنین ، (۱۳۸۲) بررسی روند توسعه
فیزیکی شهر چالوس در سه دهه اخیر ، پایان نامه
کارشناسی ارشد ملایر ، دانشگاه ملایر.

Output deliberation of urban landscape elements in tourist attraction.

(case study : chalous towns)

Abstract: tourism industry development in different areas is based on many factors which creates urban tourism in cities, and is also affected by urban landscape and the creating factors. Hence the current article has been done to deliberate the chalous city landscape in tourism attraction . this research s method is operational by the purpose and is descriptive – analytic by the essence . the statistical society of the research are all +20 citizens living in chalous towns and the sampling method in this research is random access among the citizens and tourists using KuKran formula . in order to determine the stability of the question aire , Cronbach's alpha(0/734) has been used and for analyzing data , qeshonnaire tool and it's analyzes in spss , examinations like mean , single sanple T test, and also AHP gradual Analysis is employed. In attracting tourist in chalous city , show that region 10 is at the best situation and region 6 is the worst one . in assessing the geometry of buildings , region 9 was at the best and central region was at the worst situation . in assessing streets index and by pass network ,region 10 was at the best and region 8, in assisting traffic and in formation signs and also facades , region 4 was at the best and central region, in urban furnish trues , central region was at the best and region 5 was. in the index of green spaces , region 10 was at the best and region 12 was. in analyzing and assessing the quality of building materials , region 10 was at the best and region 12was at the and finally in assessing the index of lightening in order to attract and save tourists in chalous , the results are showing that the central region has the best and region 1 has the worst condition .

Key words : urban spaces , urban landscape , attracting tourist, urban towns . chalous city

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی